

UCHWAŁA NR 126/XVII/2016
RADY POWIATU W AUGUSTOWIE
z dnia 30 sierpnia 2016 r.

**w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób
Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” na lata 2016 – 2020.**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jedn. w Dz. U. z 2015 r. poz. 1445 z późn. zm. poz. 1045, 1890) oraz art. 35 a ust. 1 pkt.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity w Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm. w Dz. U. z 2011 r. Nr 171 poz. 1016, Nr 209, poz. 1243 i 1244, Nr 291, poz. 1707, z 2012 r. poz. 986, 1456, z 2013 r. poz.73, 675, 1446, 1645 z 2014 r. poz. 598, 877, 1198, 1457 i 1873 oraz z 2015 r. poz. 218, 493, 1240, 1273, 1359, 1886, z 2016 r. poz. 195) uchwala się co następuje:

§ 1. Rada Powiatu w Augustowie uchwala Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” na lata 2016 – 2020.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu

Andrzej Sobolewski

Załącznik
do uchwały Nr 126/XVII/2016
Rady Powiatu w Augustowie
z dnia 30 sierpnia 2016r.

***POWIATOWY
PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH
„POMOCNA DŁOŃ”
na lata 2016 - 2020***

Augustów, czerwiec 2016 rok

Istnieje wiele barier utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, wiele uwarunkowań ograniczających lub uniemożliwiających im korzystanie z przysługujących praw. Dlatego każda inicjatywa pomagająca zmienić sposób funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie zasługuje na słowa szczególnego uznania. Jakość ich życia w zasadniczym stopniu zależna jest od społeczności lokalnych, w tym władzy i administracji szczebla powiatowo – gminnego.

Zdzisław Józef Wasilewski

*Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Augustowie*

Spis treści

I.	Wstęp	str. 4
II.	Charakterystyka powiatu augustowskiego	str. 9
III.	Rehabilitacja zawodowa	str. 13
IV.	Rehabilitacja społeczna	str. 16
V.	Analiza SWOT	str. 19
VI.	Cele, działania, źródła finansowania i realizatorzy Programu	str.20
VII.	Źródła finansowania	str. 24
VIII.	Ramy instytucjonalne programu	str. 24
IX.	Aktualizacja i monitoring realizacji programu.	str. 25
X.	Harmonogram realizacji programu.	str. 25

I. Wstęp

Celem strategicznym Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” na lata 2016 - 2020 jest **podejmowanie działań w celu ograniczenia skutków niepełnosprawności, rehabilitacji, wyrównywania szans oraz pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach życia.**

Podstawą prawną opracowania programu jest art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011 Nr 127 poz. 721 z późn. zm).

Program został sformułowany zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 podjętą Uchwałą nr XXXV/438/06 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 30 stycznia 2006 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego. Celem strategicznym 3. „Jakość życia” są „Wszystkie działania władzy publicznej powinny sprzyjać kształtowaniu się wysokiej jakości życia obywateli”. W celu operacyjnym 3.2. „Poprawa spójności społecznej” jednym ze strategicznych celów jest „Poprawa spójności społecznej jest możliwa poprzez wsparcie grup najbiedniejszych, odniesienie do solidarności pokoleń – niwelowanie ubóstwa, wspieranie młodzieży, dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej, osób niepełnosprawnych i imigrantów. Istotnym elementem będzie zwiększenie dostępu do różnego rodzaju usług społecznych, co sprzyjać będzie ograniczaniu pogłębiania się sfery ubóstwa i wykluczenia. Kluczowe będzie wzmocnienie roli ekonomii społecznej poprzez wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz rozwój współpracy instytucjonalnej na rzecz ekonomii społecznej. Priorytetowo traktowane będą działania z zakresu aktywnej integracji i przedsiębiorczości społecznej. Ważne będzie wykorzystanie istniejącego potencjału inwestycyjnego (niezagospodarowanych obiektów) do celów rozwoju „srebrnej gospodarki”, turystyki, ekonomii społecznej etc., co przyczyni do poprawy ładu przestrzennego.” Kolejnym celem operacyjnym 3.3. Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku jest ”Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego”.

Ponadto Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” na lata 2016 – 2020 jest zgodny z Wojewódzką Strategią Polityki Społecznej na lata 2010 – 2018 oraz Programem na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych na lata 2010 – 2018.

„Z punktu widzenia jakości życia mieszkańców konieczna jest poprawa warunków w obszarze ochrony zdrowia. Wraz ze starzeniem się społeczeństwa będzie wzrastało zapotrzebowanie na świadczenia opieki zdrowotnej, głównie dotyczy to opieki nad osobami starszymi, obłożnie i przewlekle chorymi. Jednocześnie uwaga powinna koncentrować się na chorobach cywilizacyjnych oraz mających największy wpływ na aktywność zawodową i ich profilaktyce, wczesnej diagnostyce oraz leczeniu.”

Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów, w tym przestrzeni, jest więc priorytetem w kontekście zapewnienia ich dostępności dla przyszłych pokoleń zdrowiu. Niezbędne jest wielosektorowe ujęcie zagadnienia przy zaangażowaniu instytucji rządowych, samorządowych, pozarządowych oraz społeczności lokalnych.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Powiatu Augustowskiego do 2020 wzajemne powiązania pomiędzy misją rozwoju oraz celami „niezmiernie ważne jest podnoszenie standardu świadczonych usług medycznych, zapewnienie dostępu do wysokiej jakości opieki medycznej. Niezbędne jest m.in. wyposażenie placówek medycznych w nowy sprzęt do diagnostyki, terapii i rehabilitacji oraz dostosowanie obiektów do potrzeb pacjentów, szczególnie osób niepełnosprawnych.” Ważne jest rozszerzanie dostępności i podwyższanie standardu usług w zakresie pomocy społecznej i opieki długoterminowej jako odpowiedź na rosnące zapotrzebowanie mieszkańców powiatu na tego typu usługi.

Ponadto działania w zakresie pomocy społecznej są zgodne z uchwałą nr 93/XIII/2016 Rady Powiatu w Augustowie z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Powiatu Augustowskiego do 2020 roku”. Działaniami na rzecz osób niepełnosprawnych mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym zajmują się powiatowe jednostki organizacyjne. W celu pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców powiatu augustowskiego jest podjęcie wspólnych działań jednostek i organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy społecznej.

Działania jednostek świadczących pomoc społeczną uwzględnione zostały w uchwale nr 254/XXXIV/06 Rady Powiatu w Augustowie z dnia 26 października 2006 r. w sprawie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Augustowskiego na lata 2006 – 2016.”

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w Uchwale z dnia 1 sierpnia 1997 r.- „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych" jednoznacznie stwierdził, że:

„Osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji".

W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określono, iż do osób niepełnosprawnych należą te osoby, które trwale lub okresowo niezdolne są do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującej niezdolność do pracy, jeżeli uzyskały orzeczenie o:

- zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
- całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów,
- niepełnosprawności osoby, która nie ukończyła 16 roku życia.

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych są zadaniem ogólnospołecznym. Założeniem polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych jest dążenie do kompleksowego działania, uwzględniającego potrzeby fizyczne, psychiczne, społeczne, duchowe niepełnosprawnego obywatela i stwarzanie możliwości integracji ze społeczeństwem. "Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych to ogół działań podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych, mających na celu wyrównywanie nieuzasadnionych różnic socjalnych, asekurowanie wobec ryzyka życiowego oraz tworzenie szans funkcjonowania osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego i społecznego, umożliwiających ich pełną integrację ze społeczeństwem"¹.

¹ A. Kurzynowski – "Osoby niepełnosprawne w polityce społecznej" (w) J. Auleytner, J. Mikulski (red.), 1996 "Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych. Drogi do integracji", Warszawa

Zadaniem podmiotów polityki społecznej jest tworzenie podstawowych oraz realnych możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb osób niepełnosprawnych m.in. w zakresie zapobiegania niepełnosprawności poprzez:

- wczesne rozpoznawanie i diagnozowanie niepełnosprawności,
- rehabilitację leczniczą, zawodową, społeczną, środowiskową i psychologiczną,
- dostęp do różnych form edukacji,
- doradztwo i szkolenia zawodowe,
- zatrudnienie z uwzględnieniem możliwości zdrowotnych i posiadanych umiejętności,
- ochronę socjalną, ekonomiczną i prawną,
- zaopatrzenie w sprzęt umożliwiający lub ułatwiający normalne funkcjonowanie w społeczeństwie, np. sprzęt ortopedyczny, rehabilitacyjny, pojazdy mechaniczne,
- usuwanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i informacyjnych.

Profilaktyka zdrowotna oraz ochrona środowiska naturalnego, pracy i zamieszkania mają strategiczne znaczenie w działaniach społeczeństwa na rzecz znacznego ograniczenia przyczyn niepełnosprawności. Jednym ze sposobów pomocy osobom niepełnosprawnym jest integracja społeczna i zawodowa.

Model integracyjny umożliwiający osobom niepełnosprawnym korzystanie ze wszystkiego co jest dostępne dla ogółu społeczeństwa, stanowi jedno z największych wyzwań polityki społecznej.

Program określa kierunki działań aktywnej polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych mieszkańców powiatu augustowskiego w celu wspierania i umacniania ich praw, eliminowania wszelkich przejawów dyskryminacji. Generalną zasadą jest integracja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym i miejscu pracy oraz likwidowanie wszelkich barier psychologicznych, społecznych i fizycznych, które mogą je dyskryminować. W działaniach lokalnych ważna jest opieka socjalna i bytowa nad osobą niepełnosprawną, pomoc i doradztwo w zakresie usług medycznych, prawa i zatrudnienia.

Program będzie realizowany wspólnie z podmiotami zaangażowanymi w rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych.

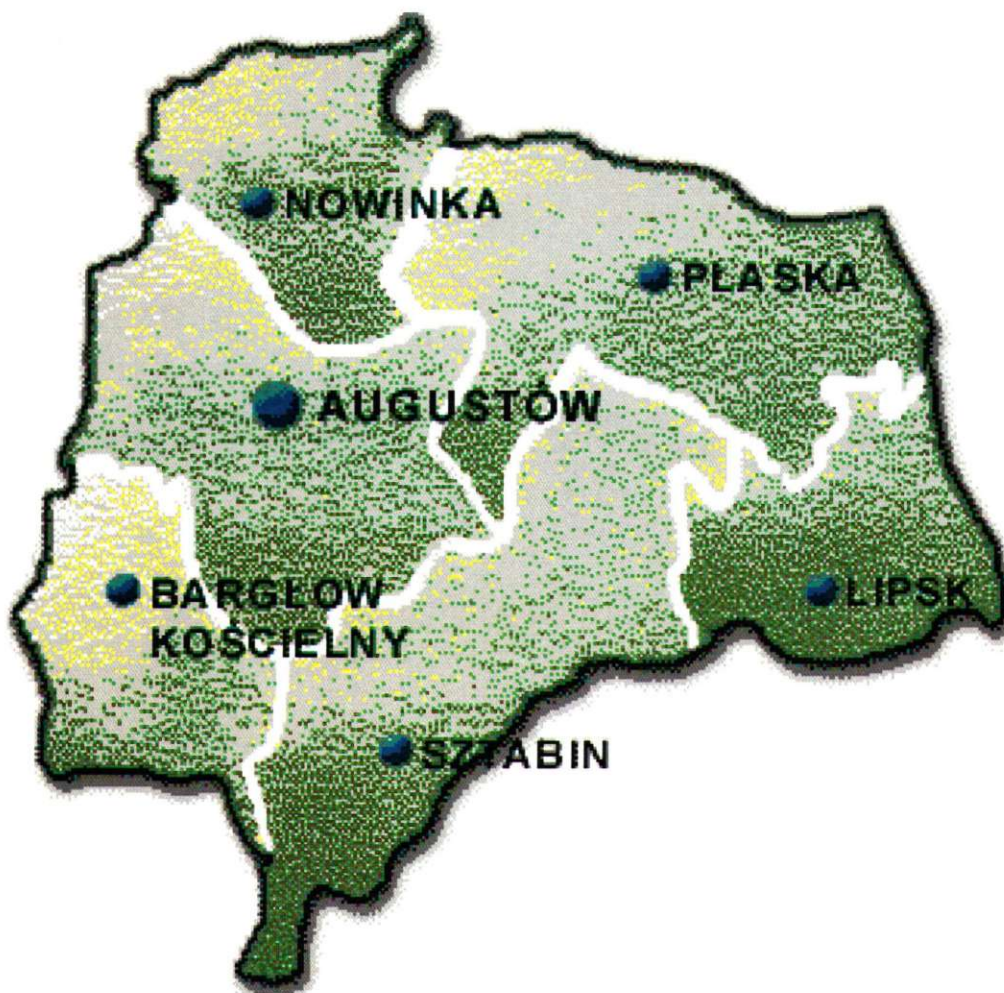

Dla realizacji ustawowego obowiązku uchwałą Nr 431/51/16 Zarządu Powiatu w Augustowie z dnia 25 kwietnia 2016r. został powołany Zespół do opracowania Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” na lata 2016 – 2020” w składzie:

- Zuzanna Harasim – Pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie ,
- Lidia Hańczuk – Zastępca Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie
- Emilia Borawska - Pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie,
- Andrzej Mursztyn – Radny Rady Powiatu w Augustowie,
- Alina Saczek – Prezes Stowarzyszenia „Pomóż sobie” w Lipsku,
- Małgorzata Jarmoszko – Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie.

II. Charakterystyka powiatu augustowskiego

Powiat augustowski leży w północno - wschodniej części Polski w województwie podlaskim, na obszarze „Zielonych Płuc Polski”. Ogólna powierzchnia powiatu augustowskiego wynosi 165 827 ha, w tym miast: Augustowa i Lipska – 8 590 ha i obszarów wiejskich – 157 237 ha. Powiat augustowski zamieszkuje ok. 60 tys. mieszkańców. Centrum powiatu stanowi miasto Augustów, będące głównym ośrodkiem administracyjno-społecznym. W skład powiatu wchodzi: miasto Augustów, miasto i gmina Lipsk oraz gminy: Augustów, Bargłów Kościelny, Nowinka, Płaska i Sztabin. Poszczególne gminy dzielą się na sołectwa.

Dane o osobach niepełnosprawnych pozyskiwane są w wielu badaniach statystycznych, często ze sobą niespójnych. Największym badaniem w którym zbierane są informacje o osobach niepełnosprawnych są spisy powszechne. Ostatni, Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań z 2011 roku, został przeprowadzony metodą mieszaną, tj. przy wykorzystaniu administracyjnych źródeł danych (rejestrów i systemów informacyjnych) oraz danych pozyskanych bezpośrednio od ludności w ramach badania reprezentacyjnego. Większość danych w NSP 2011 (w tym dotyczących tematyki niepełnosprawności) była pozyskiwana w badaniu reprezentacyjnym przeprowadzonym na 20% próbie wylosowanych mieszkań (w skali kraju) i na zasadzie dobrowolności. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła na koniec marca 2011 roku około 4,7 mln. Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2 % ludności kraju wobec 14,3% z 2002 roku.

Według danych statystycznych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002r. średnio w Polsce przypadają 143 osoby niepełnosprawne na 1 000 mieszkańców. W województwie podlaskim wskaźnik ten wynosił 129 osób niepełnosprawnych na 1 000 mieszkańców.

Ze względu na stosowaną metodologię badań NSP 2011 roku dostępność danych na określonym poziomie podziału terytorialnego (w tym powiatu augustowskiego) jest bardzo ograniczona. Według opinii Krystyny Slany (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie) w wynikach badań NSP 2011 roku „brakuje informacji o rodzinach i gospodarstwach tych osób i okazało się że te publikowane są niepełne i co znamienne, nie dotyczą ogółu osób niepełnosprawnych..... Wystąpiły także wyraźne braki danych co rzutuje na jakość, rzetelność i pełność pozyskanych informacji”.

Trudno dokładnie określić liczbę osób niepełnosprawnych mieszkających na terenie powiatu augustowskiego, ponieważ informacje te są rozproszone w różnych instytucjach i jednocześnie mogą się powielać. W obecnym istniejącym systemie prawnym orzecznictwo o niepełnosprawności jest realizowane w trzech systemach tj.:

- orzecznictwa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określającego zdolność do pracy,
- orzecznictwa Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, które określa stopień naruszenia sprawności organizmu orzekanego,
- orzecznictwa branżowego (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego).

Osoby niepełnosprawne stanowią szczególną grupę społeczną pod względem miejsca, jakie zajmują i powinny zajmować w społeczeństwie.

Liczba osób niepełnosprawnych prawnie na terenie powiatu augustowskiego.

2000 rok	2004 rok	Przyrost/ spadek
5 732	6 759	+ 17,92%

* dane pozyskane z "Programu na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych w województwie podlaskim na lata 2006 – 2008" przyjętego Uchwałą Nr XXXVII/473/06 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 kwietnia 2006r.

Grupa ta jest jednak bardzo zróżnicowana. Struktura demograficzna stanowi jedno z podstawowych uwarunkowań potrzeb osób niepełnosprawnych w województwie podlaskim. Z kolei w zależności od rodzaju schorzenia zmieniają się ich możliwości uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym: mogą nie być przystosowane do samodzielnego życia, nauki i pracy zawodowej. Dlatego też zadaniem Państwa jest udzielenie takiej pomocy, która pozwoli im na poprawę warunków życia społecznego i zawodowego. Pomoc ta powinna być skierowana na zapewnienie odpowiednich warunków opieki, dostęp do edukacji i zatrudnienia oraz dostosowaną do potrzeb rehabilitację.

Zadania powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych określone są w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.). Zgodnie z art. 35 a ust. 1 ww. ustawy do zadań powiatu należy:

- 1) opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - a) rehabilitacji społecznej,
 - b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
 - c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
- 2) współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt 1;
- 3) udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów, o których mowa w pkt 1, oraz rocznej informacji z ich realizacji;

- 4) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- 5) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- 6) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
- 6a) finansowanie z Funduszu wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;
- 7) dofinansowanie:
 - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - e) rehabilitacji dzieci i młodzieży,
 - f) usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika;
- 8) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
- 9) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;
- 9a) przyznawanie środków, o których mowa w art. 12a;
- 9b) realizacja zadań, o których mowa w art. 26, art. 26d i art. 26e;
- 9c) zlecanie zadań zgodnie z art. 36;
- 10) kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej;
- 11) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;
- 12) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności

gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;

13) współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

Powyższe zadania realizowane są przez instytucje działające na terenie powiatu augustowskiego:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie,
 - Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie,
 - Domy Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Augustowie,
 - Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną,
 - Zespół Szkół Specjalnych w Augustowie,
 - Warsztat Terapii Zajęciowej w Augustowie,
 - Środowiskowy Dom Samopomocy w Augustowie,
 - Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej,
 - ośrodki pomocy społecznej w poszczególnych gminach,
- a także wspomagane przez organizacje pozarządowe i inne instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

III. Rehabilitacja zawodowa

W części dotyczącej rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych zadania realizowane są przez Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Rehabilitacja zawodowa jest kluczowa w procesie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Praca jest nie tylko sposobem na niezależność ekonomiczną, daje też poczucie sensu i przydatności społecznej. Innym efektem podjęcia pracy jest nawiązanie nowych kontaktów. Osoby niepełnosprawne przestają być jedynie

odbiorcami działań bliskich czy państwa, ale też stają się podmiotami życia społecznego. Pracujące osoby niepełnosprawne postrzegają też siebie jako aktywnych i samodzielnych uczestników życia społecznego.

Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Augustowie na przestrzeni ostatnich trzech lat:

	2013	2014	2015
Osoby niepełnosprawne bezrobotne	128	121	106
Osoby niepełnosprawne poszukujący pracy	51	43	34
Razem:	179	164	140

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie

Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych ma na celu przygotowanie osoby niepełnosprawnej do uzyskania zatrudnienia i wykonywania pracy. W ramach rehabilitacji zawodowej podejmowanych jest szereg działań, które mają na celu pomoc w powrocie osób niepełnosprawnych na rynek pracy. Rehabilitacja zawodowa osoby niepełnosprawnej zarejestrowanej w Powiatowym Urzędzie Pracy w Augustowie jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu odbywa się na zasadach przewidzianych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy mogą korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń;
- stażu;
- prac interwencyjnych;
- przygotowania zawodowego dorosłych;
- badań lekarskich lub psychologicznych;
- zwrotu kosztów przejazdu, zakwaterowania po skierowaniu np. na staż realizowany poza miejscem zamieszkania;
- finansowania kosztów o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji;
- studiów podyplomowych;
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy

- starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową;
- bonu na zasiedlenie;
 - bonu szkoleniowego;
 - bonu stażowego.

Wydatkowanie środków Funduszu w zakresie rehabilitacji zawodowej w poszczególnych latach przedstawia się następująco:

Nazwa zadania	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy (art.11), w tym staże i przygotowanie zawodowe	75 313	73 363	56 792	69 692	0
środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesieniu wkładu do spółdzielni socjalnej (art.12a)	0	190 000	0	0	0
Razem rehabilitacja zawodowa	75 313	263 363	56 792	69 692	0

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie

Osoba niepełnosprawna może otrzymać ze środków Funduszu jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w wysokości określonej w umowie zawartej ze starostą, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli nie otrzymała bezzwrotnych środków publicznych na ten cel. Natomiast pracodawcy zainteresowani zatrudnieniem osoby niepełnosprawnej mogą pozyskać środki na utworzenie stanowiska pracy.

Największym zainteresowaniem osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu cieszą się staże, mniejszym szkolenia. W roku 2012 bardzo dużym zainteresowaniem cieszyły się jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, a wśród pracodawców środki na utworzenie miejsca pracy skierowanym osobom niepełnosprawnym.

Dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych usługi i instrumenty rynku pracy finansowane są ze środków Funduszu Pracy.

IV. Rehabilitacja społeczna

Zadania określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w części dotyczącej rehabilitacji społecznej realizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym poprzez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, likwidację barier - w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i w dostępie do informacji, kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Podstawowym celem integracji jest przygotowanie osób poszkodowanych na zdrowiu do normalnego życia w otwartej społeczności, do pełnienia różnorodnych ról w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym. Integracja społeczna jest procesem skomplikowanym i wieloczynnikowym, uwarunkowanym w dużej mierze postawami społeczeństwa wobec niepełnosprawnych i idei integracji, wychowaniem dzieci i młodzieży do akceptacji ludzi niepełnosprawnych, polityką oświatową itp.

Stopień niepełnosprawności i wskazania dla celów korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów, ustalany jest przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności. Obecnie osoby pochodzące z terenu Powiatu Augustowskiego mogą składać wnioski w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Suwałkach.

Informacja o ilości wydanych przez ww. Zespół orzeczeń dla mieszkańców Powiatu Augustowskiego przedstawia poniższa tabela.

Rodzaj orzeczenia	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (po 16 r.ż.)	712	819	769	732	756
Orzeczenia o niepełnosprawności (przed 16 r.ż.)	134	131	119	117	124
Razem	846	950	888	849	880

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach

Na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej powiat augustowski otrzymuje środki pochodzące z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. Nr 88 poz. 808 z późn. zm.). Środki Funduszu rokrocznie przekazywane są samorządowi powiatowemu na realizację zadań ustawowych. W ramach tych środków wspierane są zadania z zakresu rehabilitacji społecznej zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Wydatkowanie środków Funduszu z zakresu rehabilitacji społecznej w poszczególnych latach przedstawia się następująco:

Nazwa zadania	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	56 884	111 753	62 962	54 937	66 985
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	108 053	169 862	53 004	86 094	117 656
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	142 348	200 081	210 154	182 340	230 762
Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	517 860	517 860	517 860	517 860	517 860
Razem rehabilitacja społeczna	825 145	999 556	843 980	841 231	933 263

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie

Środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazywane Powiatowi Augustowskiemu w ramach algorytmu w pełni nie zaspokajają potrzeb osób niepełnosprawnych. W związku z powyższym priorytetem jest pozyskiwanie środków finansowych z programów i projektów skierowanych do osób niepełnosprawnych. Celem jest zaspokojenie potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez działania mające na celu wyrównywanie różnic socjalnych oraz tworzenie szans

funkcjonowania osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, społecznego i edukacji. Działania podmiotów realizujących zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej powinny umożliwiać integrację osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem. Jednym z celów priorytetowych powiatu jest dążenie do zwiększenia dostępności osób niepełnosprawnych do budynków użyteczności publicznej. Ważna jest likwidacja barier architektonicznych w urzędach, placówkach edukacyjnych, zakładach opieki zdrowotnej, placówkach służących rehabilitacji itp. na terenie powiatu augustowskiego w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania oraz likwidacji barier transportowych.

Na te cele Powiat Augustowski pozyskuje dodatkowe środki finansowe z programu ogłaszanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pn. „Program wyrównywania różnic między regionami”.

Ponadto od 2012 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie realizuje pilotażowy program „Aktywny Samorząd”, który adresowany jest do indywidualnych osób niepełnosprawnych. Zadania te do 2012 roku były realizowane przez oddziały wojewódzkie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Program ten jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Umożliwia on samorządom czynne włączenie się w działania na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Działania przewidziane w programie uzupełniają plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Głównym celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

V. Analiza SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocna strona), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Analiza ta jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń. Analizę tę można stosować do dowolnego przedsięwzięcia, jak również do tworzenia strategii i programów.

Założeniem analizy SWOT jest ustalenie wewnętrznego potencjału Powiatu w oparciu o słabe i mocne strony, a także zidentyfikowanie czynników zewnętrznych, niezależnych od Powiatu, a mogących mieć korzystny lub niekorzystny wpływ na podejmowane działania. Ostatecznie wybory dokonane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę pozwolą na wykorzystanie mocnych stron i szans w celu eliminowania słabych stron i ewentualnych zagrożeń. Przeprowadzona analiza pozwoliła na opracowanie przedmiotowego programu.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">- środki finansowe PFRON są w pełni wykorzystywane na zadania powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,- doświadczenie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,- aktywność instytucji w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych,- funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej,- wykwalifikowana kadra pomocy społecznej i urzędów działających na terenie powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych,- współpraca instytucji samorządowych z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,- funkcjonujący Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach,	<ul style="list-style-type: none">- Za niskie środki finansowe w stosunku do potrzeb osób niepełnosprawnych,- utrzymująca się niska świadomość społeczna problematyki osób niepełnosprawnych,- występowanie szeregu barier architektonicznych, w komunikowaniu się, transportowych,- brak kompleksowej diagnozy potrzeb w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym,- ograniczone środki na statutową działalność organizacji pozarządowych i obsługę administracyjną,- dyskryminacja osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy,- niska świadomość pracodawcy o możliwościach zatrudnienia osoby niepełnosprawnej,- brak na terenie powiatu zakładów aktywności zawodowej, w których mogliby podjąć zatrudnienie osoby niepełnosprawne,- słabo rozwinięte usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, szczególnie na wsi,

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">- podniesienie świadomości społecznej w zakresie uznania prawa osób niepełnosprawnych do pełnej integracji ze społeczeństwem oraz możliwości egzekwowania przysługujących praw,- wzrastająca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym,- pozyskiwanie środków z funduszy Unii Europejskiej,- realizacja zadań na rzecz osób niepełnosprawnych ze środków pozyskanych z programów i projektów,- rozwój wolontariatu,- likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w budynkach użyteczności publicznej,- likwidacja barier transportowych na rzecz osób niepełnosprawnych,	<ul style="list-style-type: none">- słabe zrozumienie specyfiki potrzeb osób niepełnosprawnych w aspekcie edukacji, rehabilitacji zawodowej i społecznej,- częste zmiany przepisów dotyczących osób niepełnosprawnych,- wzrost liczby osób niepełnosprawnych ubiegających się o pomoc instytucjonalną,- roszczeniowe nastawienie osób niepełnosprawnych jako świadczeniobiorców opieki społecznej,- niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych utrudniający podjęcie zatrudnienia,- zbyt rzadkie upowszechnienie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,- ograniczone możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych,- starzenie się społeczeństwa,- przepisy prawne zniechęcające pracodawców do tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,

VI. Cele, działania, źródła finansowania i realizatorzy Programu

Celem programu jest podejmowanie działań w celu ograniczenia skutków niepełnosprawności, rehabilitacji, wyrównywania szans oraz pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach życia poprzez:

1. Podniesienie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych,
2. Wspieranie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
3. Aktywizację i rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych,
4. Opiekę medyczną i rehabilitację,
5. Dostępność do budynków użyteczności publicznej,
6. Wspieranie edukacji ustawicznej osób niepełnosprawnych i edukacji osób z otoczenia.

Cele i działania Programu

Lp.	Cel szczegółowy	Działanie	Źródła finansowania	Realizator	Termin realizacji
1.	Podniesienie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, kampanii mających na celu zwiększenie świadomości społecznej w zakresie niepełnosprawności, - organizowanie imprez sportowych, rekreacyjnych oraz integracyjnych dla osób niepełnosprawnych, - promowanie informacji o możliwości dofinansowania ze środków PFRON działań na rzecz osób niepełnosprawnych, - aktywizacja środowiska lokalnego i organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, 	Praca własna realizatorów zadania,	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Samorząd powiatowy, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	Zadania ciągłe
2.	Wspieranie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym	<ul style="list-style-type: none"> - uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych - likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, - zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym, - działanie w dziedzinie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, - usługi tłumacza migowego lub tłumacza – przewodnika - działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej, - promocja osiągnięć osób niepełnosprawnych, - prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego oraz udzielanie indywidualnych konsultacji sprzyjających rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin, 	PFRON, środki własne z budżetu powiatu,	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Samorząd Powiatowy, organizacje pozarządowe	Zadania ciągłe

3.	Aktywizacja i rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie kampanii informacyjnych dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych, - zwrot dla pracodawcy kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej, - wspieranie samozatrudnienia osób niepełnosprawnych poprzez udzielanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej, - wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej, - finansowanie instrumentów rynku pracy w tym szkoleń, kursów, staży zawodowych, - prowadzenie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych, - wspieranie tworzenia różnorodnych form aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych (ZAZ, Spółdzielnie Socjalne, ZPCH i inne), 	Środki realizatora zadania, PFRON, FP, EFS	Powiatowy Urząd Pracy, Samorząd powiatowy	Zadania ciągłe
4.	Opieka medyczna i rehabilitacja	<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie działań w obszarze opieki medycznej, mających na celu wczesną interwencję i leczenie między innymi propagowanie badań profilaktycznych, - inicjowanie działań zmierzających do edukacji społeczeństwa powiatu w zakresie propagowania zdrowego stylu życia, - szkolenie kadry niepublicznych i publicznych zakładów opieki zdrowotnej w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych, - wspieranie kampanii informacyjnych dotyczących osób niepełnosprawnych 	Środki realizatorów zadania, PFRON, NFZ,	DPS, SP ZOZ, SP ZOD, przychodnie, Sanepid, samorząd powiatowy, organizacje pozarządowe	Zadania ciągłe
5.	Dostępność do budynków użyteczności publicznej	<ul style="list-style-type: none"> - egzekwowanie na etapie projektowania i realizacji, dostępności dla osób niepełnosprawnych nowobudowanych i modernizowanych obiektów w powiecie, - likwidacja barier architektonicznych poprzez budowę podjazdu, montaż windy, poszerzenie drzwi wejściowych, przystosowanie pomieszczeń higieniczno – 	Środki PFRON, środki własne realizatorów zadania, samorząd powiatowy i gminny, EFS,	Samorząd powiatowy, samorząd gminny, SP ZOZ, SP ZOD, organizacje pozarządowe	Zadania ciągłe

		<p>sanitarnych, założenie poręczy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - propagowanie informacji na temat możliwości uzyskania dofinansowania ze środków PFRON do likwidacji barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej 			
6.	Wspieranie edukacji ustawicznej osób niepełnosprawnych i edukacji osób z otoczenia	<ul style="list-style-type: none"> - orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego i nauczania indywidualnego dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, - współpraca pomiędzy szkołami masowymi i specjalnymi w organizacji wspólnych imprez kulturalnych i sportowych, - stosowanie nauczania indywidualnego w przypadku choroby osoby niepełnosprawnej, - prowadzenie wczesnej interwencji i wczesnego wspomaganie rozwoju, - tworzenie klas integracyjnych w ogólnodostępnych przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, - propagowanie wśród niepełnosprawnych osób dorosłych możliwości uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym – realizacja pilotażowego programu „Aktywny samorząd”, - wspieranie niepełnosprawnej młodzieży i osób dorosłych w podejmowaniu edukacji na poziomach wyższych, celem poprawy sytuacji na rynku pracy – doradztwo, udostępnienie informacji, - zapewnienie opieki psychologiczno-pedagogicznej wszystkim dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej od momentu stwierdzenia niepełnosprawności, a rodzicom doradztwo w sprawach opiekuńczo wychowawczych, - organizowanie szkoleń dla kadry placówek działających na rzecz osób niepełnosprawnych, - organizowanie szkoleń, grup wsparcia dla osób z otoczenia osób niepełnosprawnych, 	Środki realizatorów zadania, PFRON	Poradnia Psychologiczna-Pedagogiczna, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Samorząd powiatowy, szkoły, organizacje pozarządowe	Zadania ciągle

VII. Źródła finansowania

Założenia programu przewidują, że finansowanie działań wytyczonych w Programie będzie odbywać się ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ze środków własnych i pozyskanych przez Beneficjentów i Realizatorów poszczególnych przedsięwzięć. Jako główne źródła finansowania należy wymienić: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, Podlaski Wojewódzki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia w Białymstoku, środki własne będące w dyspozycji realizatorów programu, w tym pozyskane z programów i projektów, środków unijnych itp.

VIII. Ramy instytucjonalne programu

Funkcję koordynatora całego programu pełni Starostwo Powiatowe w Augustowie. Odpowiedzialność za realizację działań w ramach programu spoczywać będzie na instytucjach i organizacjach działających na rzecz osób niepełnosprawnych tj:

- Starostwo Powiatowe w Augustowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Augustowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Augustowie,
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej w Augustowie,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Augustowie,
- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Augustowskiego,
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Zakłady pracy,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Inne jednostki i organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Augustowskiego.

IX. Aktualizacja i monitoring realizacji programu.

Ze względu na stosunkowo długi okres objęty działaniami programu zakłada się, że będzie on w miarę potrzeb aktualizowany.

Sprawozdanie z realizacji Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” na lata 2016 – 2020 będzie sporządzane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie na podstawie informacji przekazywanych przez jednostki i organizacje realizujące zadania na rzecz osób niepełnosprawnych do końca lutego każdego roku.

X. Harmonogram realizacji programu

Zadania określone w Powiatowym programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” na lata 2016 - 2020 są działaniami o charakterze ciągłym. Zadania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane są na bieżąco przez jednostki w ramach działalności statutowej.

Część działań ujętych w programie wymaga opracowania szczegółowych planów, programów wykonawczych. Obowiązek ich opracowywania będzie spoczywał na podmiotach bezpośrednio zaangażowanych w ich realizację.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu w Augustowie
Andrzej Sobolewski